

UNIVERSITETET I OSLO

Institutt for litteratur, områdestudium og europeiske språk

HJEMMEEKSAMEN

2011/VÅR

4 sider

Bokmål

ENG2158 Oversettelse

Varighet: 3 dager

30. mai–3. juni 2011

A pass mark is required on both the practical and the theoretical part.

1. Practical part – translation (70 %)

Translate the attached article into idiomatic English. Imagine it will be published in a British or American magazine on language and culture. (If you feel the need to explain any choices or changes you made because of your target group, you can do so in a separate section of no more than 200 words.)

At the top of the first page of your translation, please specify whether you use British English or American English.

2. Theoretical part (30 %)

Choose ONE of the following questions:

EITHER

Discuss the translation of “bokmål”, “sett med Ivar Aasens briller”, and “da” (in “Her blir det da også brukt norsk språk enda oftere”). In each case you should explain on what level(s) of language there may be an equivalence problem and what the nature of the equivalence problem is. You should also argue for your solutions.

The essay should contain references to the literature on the syllabus. Write about 1500 words.

OR

Discuss the translation of the three sentences below with respect to word order issues. In the course of your discussion you should give reasons for the choice of word order in Norwegian, explain about relevant contrastive differences between Norwegian and English, and argue for your solutions.

- Mens det før andre verdenskrig var en av tre nordmenn som benyttet seg av nynorsk som skriftspråk, gjør bare en av ti det samme i dag.
- I Håvard Rems nye bok om den norske black metal-historien, *Innfødte skrik*, tar han i ett av kapitlene for seg valg av språk i tekstene.
- Det skal denne artikkelforfatteren ikke prøve å gjette.

The essay should contain references to the literature on the syllabus. Write about 1500 words.

Tung, hard og svart nynorsk

Nynorsken har vanskeligheter med å holde på utbredningen sin. Men hos rockens hardeste og skumleste fyrer er nynorsk mer populært enn i noen annen type musikk.

Mens det før andre verdenskrig var en av tre nordmenn som benyttet seg av nynorsk som skriftspråk, gjør bare en av ti det samme i dag. I norske skoler er sidemål ikke lenger en eksamen en må ta, nynorske skolekretser går over til bokmål og undervisningen i nynorsk blir mer og mer overfladisk. For å nevne noe.

Særlig i populærkulturen, som musikk, film og ukeblader, er nynorsk lite utbredt. NRK har fremdeles en del av filmene og seriene sine tekstet på nynorsk, men utenom det er situasjonen nitrist sett med Ivar Aasens briller. Når så du for eksempel en film på kino med nynorske tekster? Hvor mange norske ukeblader skriver ”korleis,” ”ikkje” og lignende? Hvor ofte hører du sanger med nynorsk tekst på radioen?

På engelsk

Nå er riktignok bokmålet også utsatt, ettersom stadig flere som driver med forskjellige former for kultur, for eksempel innen musikkindustrien, velger engelsk heller enn norsk.

En del norske artister synger riktignok på bokmålsnært språk, mange færre på nynorsk. Odd Nordstoga er i Nitimen med grisen sin i ny og ne, og i sin tid var trønderske Gåte et hipt rockeband. Men de er enslige svaler, og det gjør som kjent ingen sommer. Selv Tone Damli Aaberge, med den nynorskaktige dialekten sin, velger å synge I love you og I'm getting butterflies i stedet for Eg elsker deg og Eg kjenner fivrelde.

Et knallhardt unntak

En bestemt type musikk er derimot et unntak, nemlig black metal. Helt fra den tidlige begynnelsen har band i denne sjangeren vært spesielt glade i å ha tekster på morsmålet. Først og fremst bokmål, men ofte også nynorsk. I Håvard Rems nye bok om den norske black metal-historien, *Innfødte skrik*, tar han i ett av kapitlene for seg valg av språk i tekstene.

Rem har sett på over 700 slike band fram til i dag. En tredjedel sang og/eller synger stort sett på norsk, i tillegg til rundt 15 prosent som bruker eller brukte både norsk og engelsk. Langt flere av disse brukte nynorske tekster i forhold til i andre sjangre. Enkelte brukte også tysk, latin, islandsk og norrønt.

Eksempelet Enslaved

Enslaved, som ble startet av Grutle Kjellson og Ivar Bjørnson i 1991, har vært et band med stor kjærlighet til nynorsken, og har benyttet den i mange av sangene sine. Her et eksempel fra ”Krigaren eg ikkje kjende,” fra albumet *Mardraum/Beyond the within* (2000):

*Eg vakna brått
Ein kald og mørk morgon
Med buskapen daud og trellane rømde
All mjøden var drukken og venene reist*

*Då la eg i veg til lovande land
For atter å vende heim med ære
Alle som sto i vegen for meg
Skulle kjenne min styrke og vreide*

*Ved ein flod sto ein gammal og støl mann
Han vokta ein båt som eg trong
Eg skulle hogge han ned
Men sverdet brast og
Den gamle sto der og flirte*

Senere har gruppa gått over til stort sett å synge på engelsk, og tiden vil vise om de vender tilbake til morsmålet sitt igjen.

Nynorsk = norrønt = kult

Hvorfor velger mange flere som spiller steinhard rock å synge bokmåls- og nynorsknært enn i de fleste andre musikkstilene? Svaret har nok noe å gjøre med emnene bandene og musikerne har vært opptatte av. I motsetning til hva mange tror, handler langt fra alle tekster i black metal om satanisme og djevleskap. Svært mange skildrer derimot scener og handlinger fra Norge i vikingtiden og i norrøn mytologi, med kamper og strid på liv og død. Noe Enslaved-teksten er et eksempel på.

Ettersom innholdet er fra en tid for tusen år siden, har en kanskje tenkt at da er det tøft å bruke et språk som mest mulig er knyttet til denne tiden. Det kan en særlig se i en spesiell type black metal som blir kalt viking metal. Som navnet sier er en her enda mer opptatt av tema fra vikingtiden. Her blir det da også brukt norsk språk enda oftere: 75 prosent av disse bandene har brukt norske tekster, deriblant nynorsk. Og som nevnt har enkelte også brukt enda mer vikingtid-aktige språk, som islandsk og norrønt.

Blir det flere?

Norsk black metal er en sjanger som har gjort det vel så bra i utlandet som i Norge. I mange europeiske land studerer faktisk tilhengere av Enslaved og andre norskspråklige band norsk og norrønt for å forstå tekstene bedre.

Vil så bruken av nynorsk i en mer og mer populær musikkstil også gjøre nynorsk mer populært ellers? Det skal denne artikkelforfatteren ikke prøve å gjette. Et lite poeng som gjør at en ikke skal være for optimistisk: Det hjelper kanskje ikke å bruke nynorske tekster når det er vanskelig, ofte umulig, å høre hva en faktisk synger...

(Slightly adapted from article by Leif Tore Sædberg in Magasinett June 2010)

Bokmålsversjoner av de nynorske delene av teksten:

korleis – hvordan

ikkje – ikke

Eg elsker deg – Jeg elsker deg

Eg kjenner fivrelder – Jeg kjenner sommerfugler

Krigaren eg ikkje kjende

Krigheren jeg ikke kjente

Eg vakna brått

Jeg våknet brått

Ein kald og mørk morgon

En kald og mørk morgen

Med buskapen daud og trellane rømde

Med buskapen død og trellene rømt

All mjøden var drukken og venene reist

All mjøden var drukket og vennene reist

Då la eg i veg til lovande land
For atter å vende heim med ære
Alle som sto i vegen for meg
Skulle kjenne min styrke og vreide

Ved ein flod sto ein gammal og støl mann
Han vokta ein båt som eg trong
Eg skulle hogge han ned
Men sverdet brast og
Den gamle sto der og flirte

Da la jeg i vei til lovende land
For atter å vende hjem med ære
Alle som sto i veien for meg
Skulle kjenne min styrke og vrede

Ved en flod sto en gammel og støl mann
Han vokter en båt som jeg trengte
Jeg skulle hogge ham ned
Men sverdet brast og
Den gamle sto der og flirte

Explanation: For an explanation of the mark obtained: contact the responsible teacher of the course no later than 1 week after the exam results have been published in StudentWeb. Remember to include your name and candidate number. The examiner will then decide whether to give a written explanation or call you in for an interview.